

Trinn 1 – vedlegg 8: Speiderprogram og speiderfriluftsliv

Speiderprogram

Speidernes aktiviteter, hva de trenger å vite og hvordan de lærer det, kalles speiderprogrammet. Målet med speidernes program er å gi speiderledere et verktøy og en ramme når du planlegger og gjennomfører møter, turer og andre speideraktiviteter.

Speidingen handler om helhetlig og allsidig utvikling av mennesket. Et slikt langsiktig mål krever at man tar ett skritt av gangen, samtidig som man holder et øye med helheten og formålet. Det finnes en sammenheng mellom hva speidere gjør/lærer, og hvorfor og hvordan de gjør det - de tre delene av speiderprogrammet.

Speiderprogrammet vårt består av tre likeverdige deler som gir en helhetlig tilnærming til speiderarbeidet. Denne tredelingen kan best illustreres med et tre: Treets røtter symboliserer selve formålet med speidingen og våre utviklingsmål, altså HVORFOR vi gjør noe. Treets stamme symboliserer HVORDAN vi jobber, det vil si metodene våre, vanligvis kalt for speidermetoden. Treets krone symboliserer det som er mest synlig for omverdenen – våre aktiviteter, turer, prosjekter og annet vi gjør i speidersammenheng (HVA).

Deltakerne på Trinn 1 skal lære om hvorfor vi har et speiderprogram, hvordan det er bygd opp og hvordan en kan bruke speiderprogrammet som speiderleder. Del 1 av lederveiledningen om speiderprogrammet vil dekke dette behovet for fagstoff.

Speiderfriluftsliv

Friluftsliv i speideren er både et programområde og et element i speidermetoden. Dette betyr at friluftsliv er en viktig del av speiderarbeidet i Norges speiderforbund.

Det meste av det vi gjør i speideren gjør vi ute. Friluftslivet er vår viktigste arena og ramme for utvikling av speiderne til å bli selvstendige og ansvarsbevisste. Dette betyr at en vesentlig del av speiderlivet ikke bare foregår i naturen, men også på naturens egne premisser. Friluftsliv gir utfordringer som oppfordrer til samarbeid og kreativ problemløsning, og den gir muligheter til å ta vare på seg selv og andre. Det å være ute i enkle omgivelser lærer speidere å sette mer pris på det de har, og økt kontakt med naturen inspirerer dem til å lære om og ta ansvar for naturen og miljøet. Din oppgave som leder er å gjøre den enkelte speideren glad i å ferdes i naturen.

Friluftsliv i speideren kjennetegnes av at det er deltakerne, ofte barn og unge, som selv planlegger og gjennomfører aktiviteter og turer i naturen. Ledernes rolle er å bruke speidermetoden og veiledning til gradvis å gjøre speiderne i stand til å klare seg på egenhånd – fra ansvar for enkle turoppgaver til gjennomføring av egen tur uten voksne. I speideren lærer vi gjennom å skaffe oss egne erfaringer, og vi oppnår mye mer sammen enn vi kan klare hver for oss. Alt dette gjør oss i stand til å strekke oss stadig lenger. Samtidig skal vi passe oss for å tilby aktiviteter som er langt over deltakernes evne. En kjerneaktivitet innenfor speiderfriluftslivet er patruljeturen, altså tur uten voksen leder.

Det er definert fire hovedprinsipper for speiderturer:

- Velg tur etter evne
 - Turen kan gjerne by på utfordringer, men den skal være gjennomførbare og trygg og gi mestringfølelse til de som er med.
 - Turen skal ikke bestå av momenter som speiderlederen eller lederen for turen ikke mestrer eller har nok kompetanse på.

- Sammen på tur
 - Som speidere lærer vi gjennom samhandling og samarbeid med andre, og deler erfaringer med andre.
- Erfaringsbasert læring (Learning by doing)
 - Learning by doing er et element i speidermetoden. På speidertur skal speiderne gjøre, erfare og reflektere for å lære.
- Respekt for naturen
 - Speidere respekterer naturen ved å ta vare på den.
 - Som Baden-Powell sa: «Det er bare to ting du skal etterlate deg på leirplassen: Det første er ingenting, og det andre er en takk til eieren.» Spurløs ferdsel er også respekt for naturen.

For å unngå ulykker og skader når vi er ute i speideren, er det viktig at en planlegger turer og aktiviteter etter evne, tar hensyn til vær, terreng og årstid. Det vil være mer om planlegging og sikkerhet i modul 4 i Trinn 1: Trygge speideraktiviteter.

For speiderledere finnes det også flere friluftslivskurs det er mulig å delta på for å øke sin kompetanse på ulike områder. Det arrangeres blant annet kurs i kanopadling, brevandring og fordypningskurs i speiderfriluftsliv. Slike kurs vil styrke kompetansen til de som deltar, og vil også bidra til å styrke friluftslivet i speidergruppene. Friluftskursene legges ut som arrangementer på hjemmesiden til NSF fortløpende.

Norges speiderforbund ønsker å fremme de enkle friluftslivet, men noen ganger krever en tur eller en aktivitet kompetanse som ikke finnes i speidergruppa. Kanskje ønsker speidergruppa å prøve ut fjellklatring eller kanopadling, men så finnes det ingen ledere med nok erfaring og kompetanse på dette. Da kan løsningen være å høre med andre ressurspersoner om hjelp. Kanskje har en forelder god erfaring med den aktuelle friluftaktiviteten, eller kanskje gruppa kan leie inn en instruktør til å hjelpe?